

NOS

Medlemsorgan för Föreningen Natur och Samhälle i Norden. Utkommer 4 ggr/år. Nr 3/2005

Programförklaring

Föreningen Natur och Samhälle i Norden (FNSiN) är en partipolitiskt obunden ideell förening. Föreningen vill samla intresserade av miljöfrågor och levnadsvillkor till ett allsidigt studium av natur och samhälle. Att upptäcka tillsammans är vår grundidé. I FNSiN möts människor med allmänna intressen.

Vi arrangerar EXKURSIONER till intressanta områden. Minst en gång om året gör vi en resa till Gotska Sandön. Vi har också besökt Bornholm, Åland svenska och norska fjäll-trakter samt svenska skärgårdar. Vi har paddlat kanot i Bergslagen, Sörmland och Uppland där vi kunnat studera fauna, flora arkeologi och kulturhistoria. Vi har skådat fåglar i Halland och cyklat i Skåne. Vi har plockat svamp i skogarna kring Stockholm, tranbär på Hällsingemyrar och havtom vid Ålands hav. På vintrarna åker vi skidor och skridskor tillsammans.

Vi arrangerar EXPEDITIONER till områden nära och fjärran. Lofoten, Färöarna, Island, Spetsbergen, Grönland, Hebriderna, Estland samt Newfoundland och Labrador är några av de områden som vi har besökt. Varje resa förbereds genom studiecirkel och redovisas i artikel- eller bokform.

Vi arrangerar STUDIECIRKLAR. Några ämnen har varit skärgården, energi, fjällkunskap, ortnamn, foto, modern isländska, danska, geologi och meteorologi. Föreningen har samarbetsavtal med Studieförbundet Vuxenskolan. Dessutom gör vi intressanta STUDIE-BESÖK. Genom åren har vi t ex besökt

rovfågelsrehabiliteringen, ett sötvattenslaboratorium, Rymdbolaget och Riksmuseets verkstäder.

Vi arrangerar FÖREDRAG i aktuella eller historiska ämnen. Aktuella teman kan vara ekologisk hushållning, regnskogarna och miljöjournalistik. Historiska ämnen har bl a berört Vendeltiden, Kristian II och kvinnorna kring honom, häxprocesserna och ekologiska insikter i Eddan. Ofta berättar långväga resenärer till sina egna bilder om sina upplevelser runtom i världen.

Vi agerar MILJÖPOLITISKT och deltar i vården av KULTURARVET, Nedre Dalälven, Tyresta-Åva och Järvafälten är några av de områden som vi har engagerat oss för. FNSiN tillhör Förbundet för Ekoparken. Vi har genom avtal med Runverket åtagit oss fadderskap för en runsten som vi väntar.

Vi samarbetar också med Föreningen i Norden i ämnen som direkt rör Norden.

Som du ser har FNSiN en mångsidig karaktär där ditt speciella intresse blir tillgodosett och där du genom din medverkan kan berika föreningen. Dessutom glömmet vi inte bort att ha trevligt. Som medlem får du välkommen att delta i dessa arrangemang. Resor och utflykter genomförs till låga självkostnadspriser.

Som medlem får du dessutom medlemskriften NOS, med kvartalsprogram och intressanta artiklar.

FNSiN

Föreningen
Natur och Samhälle i Norden

Föreningens adress

c/o Erik Elvers, Illerstigen 28
170 71 Solna

E-post: info@fnsin.nu

Hemsida:

www.fnsin.nu.loopiadns.com

Postgiro:

67 01 50-2 Medlemsavgifter och
beställning av skrifter

Ansvarig utgivare:

Anders Schærström
Kometvägen 49, 183 48 Täby
08-758 30 03(b), 08-566 136 55(a)

Nästa NOS: oktober 2005

Material till NOS skickas till:

Pia Eriksson
Vipphavrevägen 12, 178 35 Ekerö
08-560 330 27(b)
info@erikssonkonsult.se
Manusstopp september

NOS har ISSN: 0348-7970

FNSiN Funktionärer 2005

Styrelse:

Ordförande

Anders Schærström
Kometvägen 49
183 48 Täby
08-758 30 03(b), 08-566 136 55(a)

Vice ordförande

Pia Eriksson
Vipphavrevägen 12
178 35 Ekerö
08-560 330 27(b)

Sekreterare

Örjan Ericsson
Stenbocksvägen 4
141 33 Huddinge
08-711 74 92(b)

Kassör

Erik Elvers
Illerstigen 28
170 71 Solna
08-85 84 88(b)

Övriga ledamöter

Ola Eriksson
Vipphavrevägen 12
178 35 Ekerö
08-560 330 27 (b)

Birgitta Traxel
Vesslevägen 40 nb
167 67 Bromma
08-25 03 35 (b)

Kaj Valtersson

Gränsholmsbacken 5
127 42 Skärholmen
08-710 18 92 (b), 08-16 23 91 (a)

Soili Bisi Ström

Fatburs Kvarngata 14
118 64 Stockholm
Tfn 08-19 12 52

Bo Zachrisson

Birkagatan 2
113 36 Stockholm
08-31 02 33

Marie-Louise Reinius

Kristinebergs strand 27
112 52 Stockholm

Programkommitté

Björn Eriksson
Bygatan 19
171 49 Solna
08-795 64 89 (b), 08-764 99 31 (a)

Henrik Hansson

Klippgatan 8C, 4tr
171 47 Solna
08-730 31 56, 070-319 01 50

Marie-Louise Reinius

(se ovan)

Kaj Valtersson

(se ovan)

Kontaktpersoner

FNSiN - Höga kusten

Lena Hermansson
Svanö 35
872 93 Lunde
0612-303 50 (b)

FNSiN - Uppland

Sven A Nyberg
Valthornsvägen 31
752 50 Uppsala

FNSiN - Värmland

Lena Sewall
Älvrosgratan 4
654 61 Karlstad
054-18 68 75 (b)

FNSiN - Östergötland

Håkan Bley
Sköldvägen 18
616 33 Åby
011-631 69 (b), 011-19 11 25 (a)

Medlemsavgiften 2005

Fullbetalande medlem	140 kr
Ny dito efter 1/7	70 kr
Familjemedlem	35 kr
Betala till postgiro 67 01 50-2	

Omslagsbild: Gotska Sandön, flygbild
Baksida: Kyrkudden, Gotska Sandön
Foto: Birger Svanteson

Ordförande har ordet

I ljusaste juni

Vi brukar inte vara högtidligare än nödvändigt i FNSiN. Somliga har rentav uttryckt sig en aning nedsättande om oss. "Kuf-förening", "grönsaksvänster", "förvuxna fältbiologer" har jag hört. Men å andra sidan har jag mött oerhört mycket mera uppskattning från såväl medlemmar som andra vi har haft kontakt med, så då kan man svälja gliringarna. Man kan kanske rentav se något positivt i dem. Vi står för vår blandning av seriösa och spralliga programpunkter. Vi står för ambitionen att kunna lära oss mer om miljö och levnadsvillkor, men gärna i trivsamma former. Nåja, även om vi inte är högtidliga av oss brukar vi göra vårt bästa för att sköta våra åligganden gentemot medlemmarna och omvärlden. Dit hör att berätta om och förklara föreningens verksamhet, inte enbart det som syns i programpunkterna. För en förening är *öppenheten* livsviktig. Närvaron vid höst- och vårmöten, då vi måste samla oss och tänka på allvarliga ting som ekonomi, ansvar och principer, har inte alltid samlat så många deltagare att skryta med, men så är det ju inte heller kvantiteten som är viktigast.

Häromsistens, vid vårmötet, framkom en och annan spontan och mycket relevant fråga om verksamheten. En av dessa frågor rörde föreningens bokutgivning och för att alla medlemmar ska få ett ordentligt svar så berättar vi i det här numret av *NOS* om motiven för vår "förlagsverksamhet" – ifall ett så pretentiöst uttryck tillåts – och hur den utvecklats genom åren.

Det är naturligtvis utmärkt att medlemmar ställer frågor. Så ska det vara. Det finns en risk för att vi som varit med i funktionärskretsen ett bra tag – kanske för länge – med åren tar det välkända för självklart och glömmar att förklara för medlemmarna – särskilt för nya sådana – varför vi gör på det ena eller andra viset. I värsta fall kan man fastna i inställningen "Så har vi alltid gjort", men så långt har det förhoppningsvis inte gått. Till *öppenheten* hör förstås också att man ska ta seriöst på eventuell kritik och försöka att bättra sig.

Våra verksamhetsberättelser, som givetvis presenteras för årsmötet, finns sedan flera år

tillbaka på föreningens hemsida och om någon skulle vilja läsa dem men till äventyrs inte skulle ha tillgång till Internet så är det förstås bara att säga till någon i styrelsen.

Apropå *öppenhet* så är föreningsbladet en väsentlig kanal som vi värnar om. Ibland har jag tänkt att det kanske ser ut som om bara ett fåtal skribenter får lindra sin skrivklåda i *NOS*, men så är det ingalunda. Det går faktiskt för sig att komma med bidrag, bara de håller sig inom våra ganska generösa ämnesramar och normal anständighet. Fråga oss gärna om du har något du skulle vilja skriva om men är osäker.

En viktig del av *öppenheten* är också att vem som helst ska kunna ta initiativ till programpunkter. En hake är förstås ofta att någon också ska genomföra de goda idéerna – och tiden är sorgligt begränsad för oss alla. Desto välkomnare är alla hjälpande händer och hjärnor. En gammal princip i föreningen är för övrigt att de som har lust att göra t ex en resa i görligaste mån ska planera tillsammans. Alla synpunkter ska kunna komma till uttryck och visst kan det ibland verka kaotiskt men så småningom brukar det utkristallisera sig något gott.

Jag har just besökt Gotska Sandön igen. Kanske är det kufiskt att gång på gång dras till samma lilla ö, men de flesta som varit där tycks få ungefär samma känsla av välgörande lugn, en hälsosam närhet till marken, luften och vattnet. Det unnar vi fler att få uppleva.

Må ni alla få en riktigt god sommar!

Anders Schærström

Apropå omslaget

Birger Svanteson är slöjdlärare och fotograf. I mer än trettio år har han flitigt besökt Gotska Sandön för att hämta inspiration. Förra året höll han ett bildföredrag om ön åt oss i FNSiN. I sommar visas en utställning av hans fotokonst i Norra fyren på Gotska Sandön. Man kan också se ett urval av hans bilder på Internet: <http://www.birsva.home.se/index.htm>

En resa till Lofotens utposter

Från Hemavan i Västerbotten går färden med buss på slingrande vägar till Mo i Rana i Norge. Bussen fungerar också som postbuss och chauffören slänger elegant ut paket utan att stanna. Då och då får han tuta på får som i sakta mak rör sig ur vägen. En grupp fjällvandrare får hjälp av en annan medpassagerare att hitta var de ska gå av som även pekar ut var den stig de tänkt ta börjar.

Från Mo i Rana går färden vidare med tåg. Först längs en älv och sedan över kalvfället där polcirkeln passeras. Tåget fortsätter ner i nästa dalgång och längs en fjord till Bodö. I hamnen i Bodö ligger fiskebåtarna på rad och erbjuder färskas räkor. Efter en lunch bestående av räkor, bröd och färskas grönsaker ännas så färjan mot Lofoten och de utanför liggande öarna Röst och Værøy.

Röst består av en mängd småöar, men det är bara den största som är bebodd. Här har det bott människor i mer än 3500 år. Idag finns det drygt 600 invånare och de flesta lever på fiske. Produktionen av torkad fisk är stor och det mesta exporteras, vilket gör att Röst är bland de kommuner i Norge som har högst exportinkomst per invånare. Öarna är flacka till skillnad från övriga Lofoten och Röst sticker endast upp 11 möh.

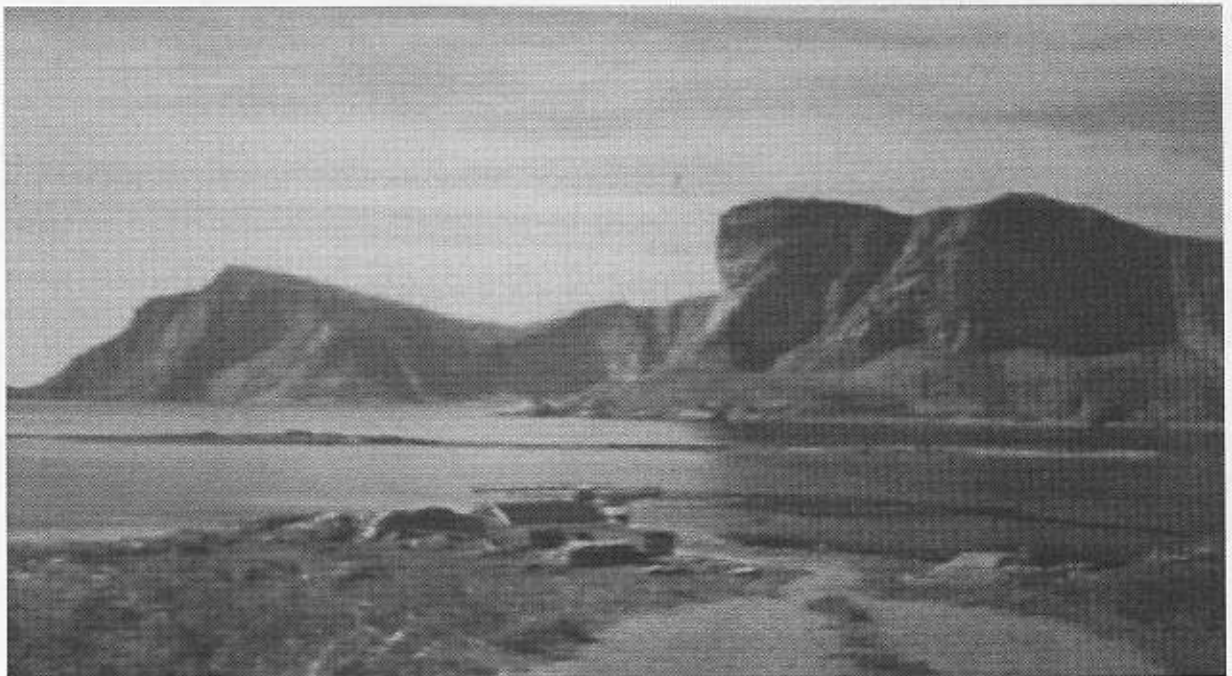
Fågellivet är rikligt, på öarna sammantaget finner man Norges största sjöfågelkoloni. Den mest

talrika är lunnefågeln, men det finns också t.ex. tretåig mås, tordmule, sillgrissla, toppskarv och havsörn. Det arrangeras fågelutflykter med båt och de flesta turister verkar ha kikare och kamera i högsta hugg. Har man tur kan man även få se val.

Værøy är något större och betydligt mer kuperat. Här finns ett fågelberg i sydost och nedanför det finns byn Måstad, idag en avfolkad by utan vägförbindelse. En fin resa är att ta båt till Måstad och först titta på fågelklipporna och sedan vandra tillbaka längs den gamla stigen längs havet. Det är lättgången och utanför i havet leker sälarna. Solen lyser dygnet runt fram till mitten av augusti, så man har ingen brådska. På norrsidan där stigen slutar finns det många fina platser att titta på midnattssolen.

Även på Værøy är fisket omfattande och det finns många torkställningar runt om. Så här på sommaren ser det lite märkligt ut med alla tomma träställningar. De kommer mest till användning under vinter och vår.

Både på Værøy och Röst finns fler möjligheter till övernattning i rorbuer, vandrarhem och på hotel. Hela samhället är anpassat efter när färjan kommer, så när färjan anländer till Værøy sent på kvällen står vandrarhemsvärden på kajen och kör de 4 kilometrarna.

Från Værøy går färden vidare till Moskenes och Å på själva Lofoten. Till Moskenes kommer färjan vid midnatt och det är bara att äntra den väntande taxin för de 5 kilometrarna till Å. Här är receptionen öppen, eftersom man vet att det kommer gäster från Værøy. I den ljusa sommarnatten vandrar besökare och det är aldrig helt stilla.

I Å slutar vägen på Lofoten här är betydligt mer folk än ute på öarna och många bussresor kommer hit innan de tar båten till eller från Bodö. Mellan Moskenes och Bodö går det dagligen flera direktförbindelser, så det är här den stora resandeströmmen går medan endast ett fåtal tar sig ut till öarna. Å är en museal by. Ett flertal av husen är öppna och här kan man se hur folk levde och verkade de senaste 2 hundra åren. I det 150 år gamla bageriet säljs nygräddat bröd som smakar utmärkt. Här finns Norges äldsta trankokeri med försäljning av tran. Det finns även ett museum där det visas hur torkning av fisk går till.

Från Å är det ca 10 km till Reine, varifrån det går båtar in i fjorden med flera turer per dag. Kl. 10 lägger båten ut och styr med god fart in i fjorden. Vi stiger av i Vinstad, en by med ett tjugotal hus, varav 2 idag används för permanentboende. Vi följer den gamla vägen genom byn och tar sedan stigen över sluttningen och ner på norrsidan. Här finns det en härlig sandstrand och ett hus. På stranden går några människor och samlar skräp. Det visar sig vara en svensk familj på sommarssemester. De bor i huset på stranden och de berättar att tidigare generationer i familjen bott permanent i huset och att barnen då gått dagligen till Vinstad för att gå i skolan.

Efter några timmar på stranden och fotbad i det kalla vattnet går vi tillbaka. Medan vi väntar på båten tittar vi på några barn som iklädda vådräkt badar i det 10-gradiga vattnet. De dyker glatt från bryggan och simmar omkring, över oss skiner solen och vi svettas.

Från Å och Reine bär det av mot Narvik, en sträcka på ca 40 mil. Det tar sin tid med bussen på de slingrande vägarna. Vi väljer att övernatta i Svolver och tar sedan snabbåten den sista biten. Det är många vackra vyer som sveper förbi med snötäckta fjäll, små byar och lockande sandstränder. Alla intryck får sedan smälta under tågresan hem.

Berit Goldstein

Sommardrömmar

I mina somnardrömmar finns inga skuggor
åtminstone inga onda, hotande skuggor
skuggor, som för tanken till grymhet
våld och sårande ord
bara rofylld skugga med skön, livgivande svalka.

I mina drömmar leker glada barn på stranden
och inga barn är hungriga, de får fil och ostsmörgås
varje morgon
och apelsinsaft.
Och inga barn tvingas arbeta i fabriker och gruvor
och bordeller.

I mina drömmar får alla sjuka
all den smärtstillande medicin de behöver
och alla gamla har ett alldeles eget rum
och alla människor har någon som bryr sig om
dem.

I mina somnardrömmar är ingen ensam,
som inte vill vara det.

I mina somnardrömmar gör man inga plågsamma
djurförsök.

I mina somnardrömmar är alla vänliga.

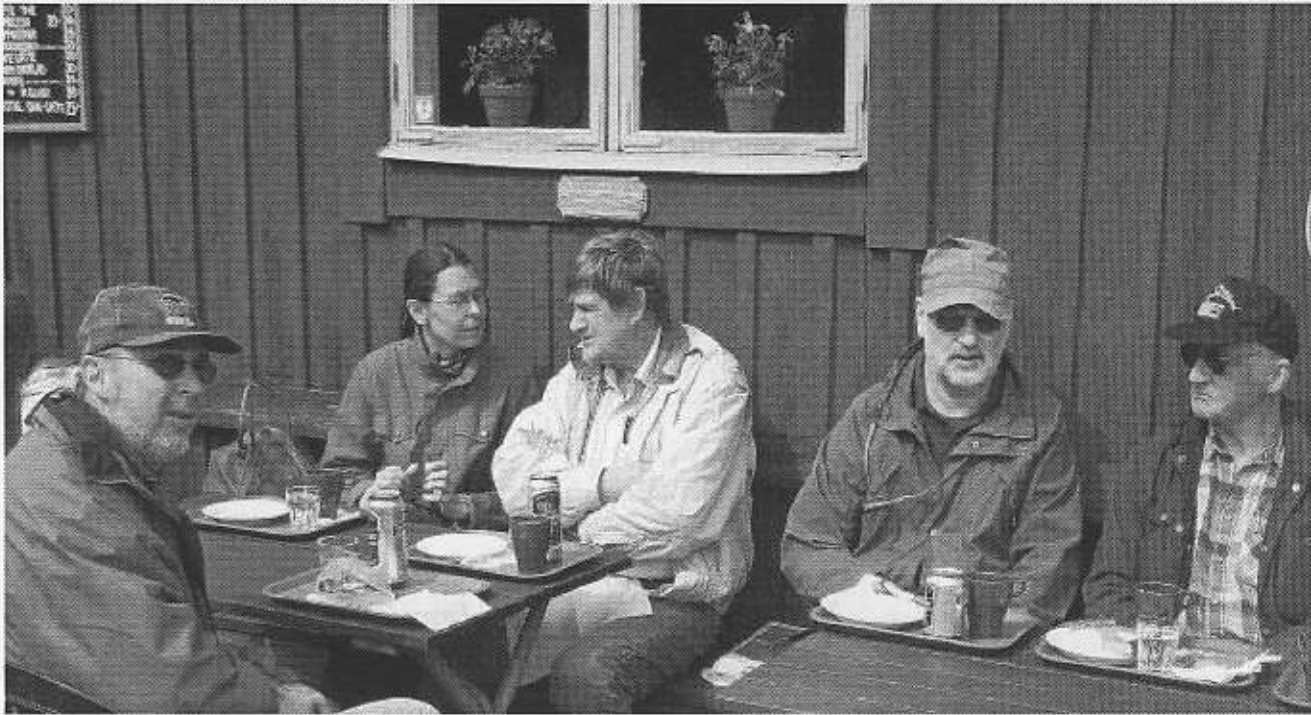
Men mina drömmar är som sommarmoln,
som är lätta, ljusa, vackra, men bara moln.

Elsa Schærström (1922-1999)

Vädernotis

Det är inte bara i Sverige vintern är mild (vilket, fö, hös en del mest skapar oro för att Vasaloppet skall påverkas nu eller på sikt). Enligt en notis på SHMI:s hemsida var det rekordvärme på Grönland: den 19 februari uppmättes 16.0° i Paamiut (Frederikshåb) som är den högsta temperatur som uppmätts på Grönland under någon vintermånad. Tidigare februarierekord 14.2° slogs rejält. Även mitt uppe på inlandsisen var det rekordvarmt med -11.0°. Värmen berodde på sydvindar med mild luft i kombination med föhneffekt.

Att fika med gänget *eller* vad är Fria Veteranerna

I samband med FNSiNs 30-årsjubileum träffades gamla veteraner som inte sett varandra sedan 70-talet. Barn, villor och jobb hade hållit oss borta från FNSiN-aktiviteter de senaste åren. Men visst var det roligt att träffas igen. Och för några av oss var tidspressen inte lika akut längre. Barnen hade växt upp och behövde inte (vägrade ta emot) samma omsorg eller så tyckte arbetsgivarna att vi blivit för gamla. Så nu hade vi dagarna fria att disponera. Detta utnyttjades när jubileet skulle organiseras och när det var avklarat ville vi fortsätta träffas. Så fikamötena fortsatte. Det visade sig snart att flera gamla FNSiNare disponerade dagen och tyckte det var kul att träffas.

Vi som organiserade jubileet kände oss som *veteraner*, vi som var med förr. När vi började fika under normal arbetstid kunde bara de som var *fria* att disponera sin tid fortsätta. Därav namnet "**Fria Veteraner**".

Att fika tillsammans är grunden för Fria Veteraner. Vi väljer ofta nya platser och kan ibland kombineras med en promenad, ett museibesök eller besök på en folkhögskola där någon känner någon som kan visa hur man bygger träbåtar. Vi har också fikar vid fågelsjöar som tex Hjälstaviken eller Ågestasjön. Och då har vi med oss tubkikare och fågelbok. Men det finns inga regler för vad man kan göra. Är bara två personer överens om att göra

samma sak så gör de det och informerar övriga via epost.

Det finns ingen organisation eller planering. För att klara av avsaknad av planering utnyttjar vi epost som är snabb, kan skickas av och nå många. Och har man smakat på epost är det lockande att ta steget till webben. Så nu har vi en hemsida med tid och plats för möten om man har svårt att läsa/spara/hitta sina mail. Och som kan berätta vad som hänt.

Inriktningen är att aktiviteter skall göras vardagar under normal arbetstid. Kvällar och helger har "vanliga" organisationer som tex FNSiN full verksamhet. De varken kan eller vill vi konkurrera med. Men ibland vill vi ha med våra arbetande fruar eller män och då utnyttjar vi kvällar och helger.

Alla är välkomna att delta i fikandet. Det finns inget medlemskap eller något krav för deltagande. De flesta är eller har varit medlemmar i FNSiN men det är inte obligatoriskt. Så kolla in vår hemsida <http://friaveteraner.fateback.com/> och se när och var nästa fika äger rum. Och om det passar och låter intressant så kom dit. Eller titta bara in på hemsidan och se vad vi har haft för oss.

/Hans Kvarneby

Brev från La Palma maj 2005

Om älvor

Jag har sagt upp mitt stånd i bondmarknaden. Det är nästan en lättnad. I två och ett halvt år har jag sålt örter där praktiskt taget varje lördag och söndag, fyra timmar varje dag. Ståndet kostar fyra euros, och jag sålde så lite så ibland blev det förlust. Det som gjorde att jag härdade ut så länge var att jag kom i kontakt med människor med liknande intressen, och jag lärde mig en hel del. Men så roligt är det inte att jag är beredd att betala för nöjet. Det gäller ju inte bara att sälja örterna; de skall sås och planteras, och en stor del av året vattnas varje dag. Det tog till slut alldeles för mycket tid i förhållande till vinsten. Många av dem som stannade och pratade vid mitt stånd är vänliga, godhjärtade människor med ett äkta intresse och ansvar inför den värld vi lever i. De oroar sig för den kosmiska balansen, uttryckt i yin och yang. De är oftast vegetarianer, eller ännu vanligare, äter makrobiotiskt, och efter en stund försöker de fundera ut i vilket stjärntecken jag är född. Efter flera gissningar kommer de till slut rätt, och utbrister: Det var det jag sa! Du är en *typisk* skytt! Jag kan aldrig riktigt göra klart att mitt intresse för växterna mest rör sig om deras kulturella historia och i köket, dvs etnobotanik. Jag tror inte på astrologi och inte på homeopati. Jag tror inte att makrobiotisk mat kan vara bra i längden (alldeles för mycket säd och kokt mat – både kokkonsten och säden kom in sent i människans historia.) Det är väl inte omöjligt att ädelstenar kan ha ett kraftfält som påverkar oss, men det finns så många andra influenser som har mycket starkare inflytande, som bostadsort, ekonomi, arbete och hälsa bland mycket annat.

Det finns flera olika utländska sekter här, och det faktum att jag brukar gå i kyrkan gör folk till missionärer och de försöker övertala mig att gå med i just deras grupp, som naturligtvis besitter Sanningen. Det är rätt tröttsamt. Och de lånar mig böcker att läsa, ibland av det mest befängda slag. Just nu läser jag en bok som heter Växternas hemliga krafter, skriven av en holländska men översatt till tyska (Mellie Uydert: *Verborgene Kräfte der Pflanzen/1974/1993*). Jag läser bara mödosamt och motvilligt tyska, men ägarinnan var så entusiastisk att jag inte kunde värja mig. Men boken är ändå absurt intressant, för den ger ett slags alternativ, magisk världsbild där allt som har med växter att göra har sin naturliga plats i ett enkelt, logiskt schema: månens faser, astrologi, alkemi, kirlianlinjer, homeopatisk medicin (ju mer utspätt, desto större kraft), trädmagi och älvor. Tänk om det vore så enkelt.

Vissa saker håller jag naturligtvis med om, som månens inverkan (ebb och flod), och det är helt

klart att vissa växter trivs tillsammans men inte andra. Jag hade en stor salviabuske i ett hörn och planterade timjan intill. Den stackars timjanbusken mådde inte alls bra i det sällskapet. Den drog sig så långt bort den kunde, låg efter marken som en martall och kröp bort, bort. Det är starka örter båda två, med alldeles speciell kemi. Man använder dem ju inte heller tillsammans i matlagningen, de är alltför olika. Det här med växternas anti- och sympatier gentemot varandra är faktiskt en hel vetenskap, och oerhört viktigt i den organiska odlingen. Det forskas numera en hel del på området. Men har det med älvor att göra?

Älvorna är faktiskt mycket intressanta varelser. De kvinnliga är hjälpsamma och vänliga, fast lite retsamma ibland. Om man har fått in älvor i trädgården bör man hålla sig väl med dem. Då går en allt väl i händer, och trädgården frodas. Tyvärr finns det inte så många älvor längre. I England tycks de ha överlevt, men i resten av Europa är de praktiskt taget försvunna. De var nog vanligare förr. De manliga alferna är hemlighetsfullt ondsinta – vem har inte någon gång drabbats av en svartalf? Det är hotfulla, skrämmande varelser som är förbundna med äringen. För att blidka dem måste man offra blod. Alfablottet eller midvinterblottet var årets viktigaste högtid tills det ersattes med den kristna julen. Och säga vad man vill om kristendomen – i alla fall hur den praktiseras – den avskaffade både människooffren och blodshämnden.

Jag tror inte på älvor. Men kanske i alla fall? Det är så mycket vi inte vet någonting om. För trädgården prunkar, grodorna i dammen kväker när solen ligger på och syrsorna spelar. Fjärilar leker på ängen. Grannen slog den åt mig, och det doftar av hö och rosor och apelsinblommor. Katter och hundar lever i kärleksfull sämja, och det är småfåglar överallt i snären. De är inte ett dugg rädda för mig. När jag är ute, kommer koltrasten fram och ser efter vad jag håller på med. Katterna bryr sig inte om fåglarna, trots att de ibland fångar rättor. Ändå är min trädgård bara en liten bit gammal åker, bestående av praktiskt taget steril, seg lera som hade legat länge i träda och sedan odlades som konventionellt med alla slags moderna kemikalier i många år innan jag tog över. Bara kvickroten trivdes där.

I plantskolan kan man köpa Snövits sju dvärgar i plast för att pryda trädgården. Jag föredrar älvorna, även om jag inte kan se dem. Men kanske min skepsis bara beror på mina slöa sinnen? Kanske skulle jag kunna se älvorna om jag vore mer uppmärksam och lyhörd? Jag skall hålla utkik vid timjanbusken. Det är där de brukar hålla till.

Ingegerd Hosinsky

? ? ? ? ? ? ?

HUR GICK DET

? ? ? ? ? ? ?

16 – 17 april 2005

Sörmlandsleden / Vattgruvsmossen

Vi var tre personer som gick en helg i april på Sörmlandsleden från Mölnbo till Järna. Vår vandring startade lördag eftermiddag vid Mölnbo station. Vid vägkanten såg vi blommande blåsippor och vitsippor och vid den igenvuxna Norrby sjön hörde vi grodorna kväka. När vi rastade vid sjön Akaren fick vi se och höra två lommar.

Efter en vandring på 8 km kom vi fram till Vattgruvsmossen, mitt i naturskyddsområdet, där vi slog läger. Två korpar gjorde oss sällskap och ett andpar höll till i den lilla spegelblanka tjärnen. Vi gick en runda i skogen och tittade på resterna efter de gamla järnmalmsgruvorna och ett kruthus som är byggt av sten. Gruvdriften pågick från 1700-talet ända fram till 1940 och malmen skickades bl a till kanonbruket i Stavsjö.

När vi hade ätit kvällsmål började det mörkna och vi gick till sängs. I gryningen väcktes vi av orrarnas konsert. Det var en kall morgon, vattenpölarne täcktes av en tunn isskorpa. Men vi skyndade oss ut för att försöka lokalisera orrarna. Ett tranpar flög över mossen, men inga orrari i sikte. Till slut gav vi upp och kröp ner i sovsäckarna igen för att invänta solens värmande strålar. Vi åt en stadig frukost innan vi påbörjade den andra etappen av vår vandring, 9 km till Järna. Leden gick genom kuperad, Norrlandsliknande terräng med många gamla gruvhål och rester efter gruvverksamheten att beskåda. Vid middagstid kom vi fram till Järna station, där vi tog tåget tillbaka till Stockholm. Det var ett fint veckoslut nära naturen.

Eva Pettersson

2005-04-16

Unionsupplösningen

Att unionen mellan Norge och Sverige upplöstes utan våldsamheter är nästan unikt i historien, men riktigt så enkelt var det ändå inte. Historikern Inger Hammar berättade för oss om många turer kring de norsk-svenska relationerna och de samtida strävandena efter demokrati för hundra år sedan. Många – inte minst kvinnor – fruktade att ett krig skulle bryta ut och kvinnor tog initiativ till såväl försvarsföreningar som fredskontakter över gränsen. Pinsamt är att eftervärlden i Sverige har låtit händelserna falla i glömska, medan man i Norge noga håller det historiska minnet av 1905 levande. Tjugofem åhörare (varav endast tre män!) – endast fem från FNSiN. / *Anders Schærström*

17 maj – Norges nationaldag

firades i år rejälare än vanligt. Anledningen var att det är 100 år sedan den fredliga unionsupplösningen mellan Norge och Sverige ägde rum. Och av någon anledning har norrmännen visat större behov av att fira denna händelse än vi svenskar.

Eftersom jag är halvnorsk – min mamma flydde från Norge under kriget – tycker jag att jag har anledning att fira 17 maj, som firas till minnet av Norges första grundlag instiftad den 17 maj 1814 i Eidsvoll. Jag tycker att alla fria, demokratiska länder har anledning att fira just detta – att man äger friheten. Den är inte alla länder förunnad. Jag tänker att för oss i Sverige är friheten i alla dess former (yttrandefrihet, tryckfrihet m.m.) självklara. Vi är så vana vid att de finns, att vi inte reflekterar över dem. Och därmed kanske vi inte känner behov av att fira eller hylla dem och därmed också slå vakt om dem.

Jag gick tillsammans med några vänner och flera tusen andra norrmän och ättlingar till norrmän från Engelbrektsplan till Skansen i det traditionella tåget. Det är en härlig upplevelse. "Musikkorps, bunader, flagg, hurrarop" - allt var som det skulle/brukade. Det är svårt att föreställa sig hur ett liknande, svenskt tåg skulle kännas eller gestalta sig. Vi förväntas ju nu att skapa ett nationellt firande i och med att vår nationaldag blivit "röd".

Soili hade tagit initiativ till 17 maj-firande i föreningens famn genom att boka bord på restaurang Sturehof, där man hade Norge som tema denna dag. Jag och mina vänner sällade oss till detta sällskap, som var något mindre än planerat. Vi blev sju stycken som njöt av goda, norska rätter – mest fisk naturligtvis men även lamm. Vi hade större utbyte av maten och umgänget än av underhållningen, som var lite "tunnare" än jag hade förväntat mig. Delar av en norsk flickkör sjöng några norska musikstycken inklusive nationalsången naturligtvis. Då ställde vi oss upp och sjöng med. Sedan gjorde skådespelaren Jon Skolmen ett mindre lyckat stand-up-nummer. *Ellen Gustafsson*

Vårkvällsvandring i Ulriksdals slottspark

Hela vandrarlaget minus fotografen, som heter Gunnel Nordin.
Det behövdes fem FNSiN-vandrare för att omfamna trädet.

Victoria rekommenderar

Victoria G. Harnesk höll nyligen föredrag om samisk kultur på Norden i Fokus (Se förra numret av NOS). Hon rekommenderade då några böcker. Här är hennes egna recensioner. Mycket mer information om böcker, musik, samer och samisk kultur finns på Victorias hemsida: www.vhjojk.se

"Samer - ett ursprungsfolk i Sverige" (2004)

Av: Jordbruksdepartementet och Samiskt Informationscentrum

Detta är boken som ska lära oss allt vi behöver veta om samer, den riktar sig till den breda allmänheten - svensk som same - och är ett led i regeringens nationella informationssatsning om samer och samisk kultur. Här finner vi den bredaste och mest sammanfattande bilden av samer idag som jag har sett i någon skrift, dessutom finns viss historia och mycket fakta. Boken känns modern och trevlig, kanske lite väl trevlig. Den är som ett reklamblad för samer som ett trendigt urfolk på väg. Även om orättvisor och problem tas upp, är bilden av en välvillig och generös regering stark. Utformningen av boken ställer stora krav på läsaren som kritisk granskare.

Jag känner också en bristande trovärdighet mot både boken och informationssatsningen eftersom ingenting berättas om den återkommande och skarpa kritik som FN:s rasdiskriminerings- och mänskliga rättighetskommitté riktar mot Sverige, som inte lever upp till de krav som ställs på ett medlemsland. FN kritiserar Sverige för att landet inte rättar till bristerna och uppmanar också Sverige att redogöra för kritiken. Att sammanfatta och redogöra för kritiken i denna skrift vore ypperligt och passande.

Boken omfattar 64 sidor och kan beställas gratis på www.samer.se ISBN 91-974667-9-4

"Så länge vi har marker" (1998)

Av: Lennart Lundmark

En lättförståelig bok som framförallt berättar om den svenska statens och samernas gemensamma historia. Lundmarks bok gav mig en tydligare uppfattning om vad som hänt med den samiska kulturen och varför det ser ut som det gör idag. Även jag som same fick ökad förståelse och större ödmjukhet gentemot mitt eget folks krav på rättvisa när jag läst boken. Innehållsmässigt spänner den

över det mesta som rör koloniseringen av sameland. Ämnen som inte tas upp är slöjden och språket och man får heller inget "personligt möte" med samerna själva. Det är dock ingen nackdel, för sådana möten kan man få i annan litteratur.

Boken omfattar 143 sidor och kostar runt 200 kr. Författaren Lennart Lundmark är docent i historia. 1982 blev han fil dr med en avhandling om samerna och staten under 1500- och 1600 talet. ISBN 91-518-3453-7

"Vaisaluokta under 100 år" (2001)

Av: Vaisa sameförening, Gertrude Hanes

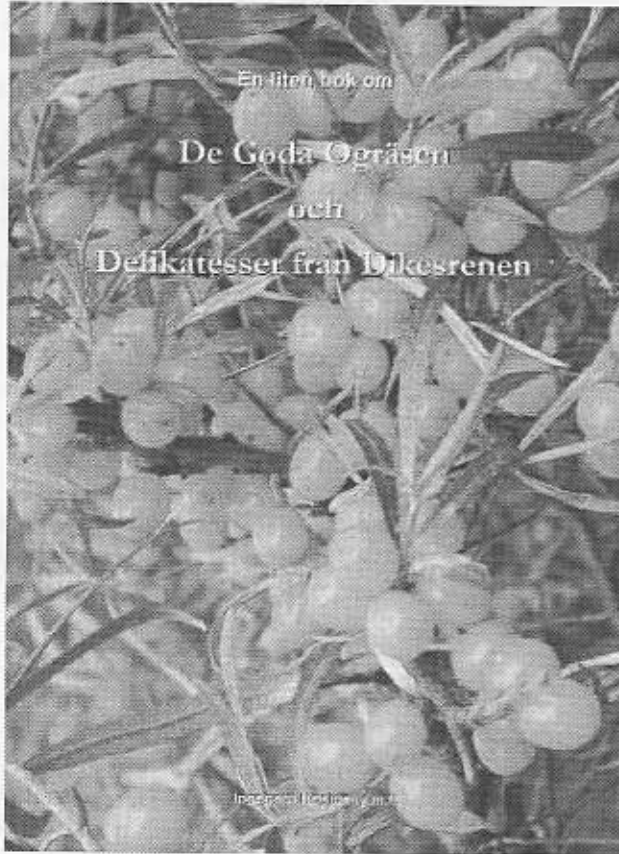
Denna bok ligger mig särskilt varmt om hjärtat eftersom den berättar om mitt eget område och personerna jag möter i boken är "mina egna". Jag var faktiskt med och skakade fram finansiering till boken under min tid som ordförande i Vaisa Sameförening.

Boken bygger på intervjuer med samer från området. Det finns många spännande historier och jag känner igen barndomens berättande runt elden i kåtan. Innehållet passar gammal som ung och jag läser gärna små episoder för min dotter. Upplägget är enkelt; rubriker tar upp olika ämnesområden. Man behöver därför inte läsa boken från pärm till pärm utan kan välja fritt bland det som intresserar en mest. Fakta varvas med korta intervjuer och ger på så sätt en levande historia. Vi följer Vaisa samerna genom tidernas förändring och nya villkor under 100 år. Förutom äldre samer möter vi också unga samer idag. Dessutom innehåller boken ett rikt bildmaterial i svart-vitt, jag saknar dock en del namn till personerna på bilderna.

Om man orkar sluka böcker och intresserar sig för det samiska tycker jag att man först ska läsa Lennart Lundmarks "Så länge vi har marker" - för att skaffa sig en bra grund. Läser man sedan "Vaisaluokta under 100 år" får man en viss repetition och därtill det mänskliga mötet som jag efterlyste i Lundmarks bok.

Gertrude Hanes skrev boken på uppdrag av Vaisa Sameförening, jag vet att hon lagt ned stor tid och möda i olika arkiv.

Boken omfattar 177 sidor och kostar runt 200- 250 kr. ISBN 91-631-1202-7

Du har väl sett, att FNSiN gett ut en ny bok – Ingerd Hosinskys innehållsrika, trivsamma, kunniga och användbara presentation av ett hundratal mer eller mindre försummade växter som kan användas i matlagningen. Boken innehåller presentationer av ett hundratal växter med kulturhistoriska noteringar samt ett hundratal recept på sallader, saft, sylt, bröd, stuvning, soppa mm.

Boken har fina pennteckningar av Soili Bisi Ström.

Medlemspris 75 kr. (100 kronor för icke-medlemmar. I bokhandeln ca 150 kronor). Portokostnad tillkommer. 128 sidor. Format A5. ISBN 9-85586-08-0. Utgiven i maj 2004.

FNSiN bokpriser

	normal	medlem
De goda ogräsen	100	75
Estland	90	65
G Sandön	100	75
Island 77	25	15
Kall ökensand	100	60
Tyresta	20	10

Porto tillkommer

Beställ genom Eva Innings, Folkparksvägen 160, 6 tr, 126 39 Hägersten. E-post: lars.innings@ebox.tninet.se, tfn: 08-774 12 53.

”... sprida kunskap om natur och samhälle

Om föreningens bokutgivning

På det senaste vårmötet dök det upp en fråga om föreningens bokutgivning. Är det något som vi ska använda föreningens resurser till? Den som inte varit med så länge i föreningen kan förstås undra och den som varit med desto längre kanske snarare tar allt för givet.

Låt oss börja med den formella grunden. I föreningens stadgar (§2) står följande:

”Genom studieverksamhet, föreläsningar, exkursioner och publikationer skall Föreningen sprida kunskap om natur och samhälle med huvudinriktning på Norden.” (Kursiverat här) Föreningens huvudsakliga uppgift är alltså att sprida kunskaper och detta ska ske bland annat genom publicering i olika former.

Under föreningens drygt trettioåriga tillvaro har resor, studiecirkel och publicering ofta gått hand i hand. Studiecirkel var från starten ett normalt sätt att förbereda resor och ibland resulterade cirkelarna i böcker och andra trycksaker, ibland enbart i kompendier för deltagarna själva. Föreningens allra första publikation var expeditionsrapporten *Sydvästgrönland 1974*. Inför expeditionen ordnades flera studiecirkel, som var för sig producerade ett omfattande material. ”Vi anser att förstudier och uppföljning är minst lika viktiga mål som själva resan”, står det i förordet till *Spetsbergen – land i norr*, boken som kom ut (1978) efter föreningsresan två år tidigare. I samband med resan till Färöarna 1976 samlades stoff i häftet *Føroyar*, dock mest för internt bruk. Året efter blev den stora resan till Island avrapporterad i en grafiskt mera påkostad skrift (*Island 1977*) – som det fortfarande finns gott om i vårt lager!

Det blev flera små och stora kompendier. Även i samband med små resor, t.ex. Västergötland påsken 1974, gjordes ett kompendium. Själva färden var en tvärfacklig höjdare och expeditionsdeltagarna tog sig i hemlighet fram med traditionella flatbottningar genom Hornborgsjöns vassdjungler. Det blev småskrifter på teman som *Bruk i Uppland* och *Ur Uppsalas historia*. Christer Westerdahl samlade uppgifter om en mängd svenska, finska och samiska *Ortnamn* i ett häfte som sedan länge är slutsålt. Ingerd Hosinsky samlade recept och etnobotaniska noteringar i en liten stencil som hette *Åtliga vilda växter*. Den har vi fått anledning att återkomma till.

Det lilla häftet om *Tyresta* har kommit ut i två utgåvor och med tanke på branden för ett par år sedan och att naturreservatet blivit nationalpark kan det finnas skäl att aktualisera innehållet.

För omkring femton år sedan hade vi haft flera artiklar om Island i NOS och tyckte att de borde samlas i ett häfte. Vi hade då en god kontakt med direktören Åke Wärngård på Fritidsbuss Temaresor. Resebyrån betalade medlemsavgift till FNSiN, och eftersom Åke W ville ha en kvalificerad information att ge till sina islandsresenärer hittade vi en överenskommelse som passade alla berörda. Vi samlade de islandsartiklar som varit publicerade i NOS i ett enkelt häfte - *Island i NOS*. Resebyrån tryckte en upplaga av det och tog en del till sina resenärer, medan vi i FNSiN kunde ta hand om resten utan kostnad. Några år senare fann vi för gott att göra en ny, mera genomarbetad bok om Island. Vi samlade material från Island 1977 och Island i NOS i en större volym. Det blev *Kall ökensand och varma källor*.

Natur och Samhälle i Estland tillkom efter den spännande föreningsresan till Estland 1989. När perestrojkan gjorde det möjligt att resa till detta förut svårtillgängliga grannland var vi i FNSiN inte sena att utnyttja möjligheten. Inför, under och efter resan samlade vi på oss material – det var ännu inte särskilt lätt att komma över aktuella fakta – och ur det arbetet växte så småningom fram en bok. Det var mera en lyckträff än planering att boken kom från tryckeriet i samma veva som Estland återvann sin självständighet. Plötsligt uppstod här i Sverige ett intresse för Estland som medförde en ordentlig skjuts för försäljningen. Ekonomiskt fick vi också en förstärkning genom ett bidrag från Längmanska fonden.

Föreningens böcker är visserligen inte av det slag som kan kallas kioskvältare, men vår främsta storsäljare genom åren är *Gotska Sandön – en tvärfacklig beskrivning*. Första upplagan gjordes 1977 och redan två år senare kom ett nytryck. På 70-talet var det inte många som besökt Sandön och FNSiN verkade aktivt för att det skulle bli lättare för fler att uppleva den.

I mitten av 1990-talet var lagret på upphållningen men intresset för att resa till Gotska Sandön hade blivit stort. Alltså var det ganska självklart för oss att producera en ny version. Men vi nöjde oss inte med att enbart trycka en ny upplaga. Vi såg över innehållet och aktualiserade där så behövdes. Vi lade till ett kapitel om vandringsförslag på ön samt en ordentlig lista över litteratur och andra referenser till ön. Vid det här laget måste vi ha sålt åtminstone ett par tusen exemplar

De första publikationerna var ofta tekniskt osofistikerade stencilerade häften. Som alla vet har de tekniska förutsättningarna att publicera förändrats radikalt sedan dess. Även om vi inte ger ut några praktverk utan alltjämt håller en anspråkslös linje så har produkterna efter hand blivit riktiga böcker, snarare än kompendier och häften. *De Goda Ogräsen* (2004) blev vår första bok med färgbild på omslaget. Den lilla elektrostencilen Ätliga vilda växter har vuxit avsevärt och blivit en riktig bok.

Bokutgivningen bär sina egna kostnader och det är inte meningen att den ska ge någon vinst. Vi måste betala för tryckningen och den grafiska formgivningen är också en tjänst som vi köper utifrån. Det arbete som medlemmar lägger ner på att skriva, läsa korrektur osv. brukar däremot vara ideellt. De intäkter som efter hand kommer in används sedan till nya bokprojekt. Medlemsavgifterna har ingenting med bokutgivningen att göra.

Nog har vi försökt uppfylla stadgarnas krav på att sprida kunskaper. Att ge ut böcker och småskrifter är en omistlig del av FNSiNs verksamhet, men den är krävande. Det ligger oräkneliga timmars arbete bakom en av våra böcker och vägen är lång från idé till tryckning. Det är emellertid roligt att arbeta med något som leder till ett synligt resultat. Den som skulle vilja hjälpa till med framtida publicering får mycket gärna höra av sig till styrelsen. Likaså får den som har förslag till nya publikationer höra av sig.

Anders Schaerström, Christer Westerdahl, Erik Elvers

Bokanmälan

Lennart Utgren (foto) / Tommy Hammarström (text): *Ekoparken - kunglig mark*; Örebro 2004, Gullers förlag. Drygt 140 sidor i format 24*27. Det är med skäl fotografen nämns före textförfattaren, drygt hälften av bokens innehåll är bilder (och många av utomordentligt vackra, redan den första med en kattuggla som tittar fram bakom en trädstam får mitt hjärta att smälta!). Även om som sagt bilderna fått något mera av bokens utrymme än texten ges överskådliga beskrivningar av ett tiotal enskilda delar av Ekoparken, från Djurgårdsbrunnskanalen, Rosendal och Isbladskärret i söder upp till Ulriksdal i norr. Dessa föregås av kapitel om parkens historia och om djur och natur i den (natur och samhälle!) och boken avslutas med ett bildsvap från den fågelskådande Tisdagsklubben, avsnitt om Kungl

Djurgårdens Förvaltning och Hoten mot Ekoparken - som ju finns tyvärr kvar - samt en sammanställning av sevärdheter och utflyktstips jämte en litteraturlista. Även om just den sista bara tar upp sju titlar och känns litet tunn är det en mycket vacker bok som det är ett nöje att bläddra i, njuta av och hämta inspiration till nya strövtåg i Ekoparken ur.

Det konstateras i slutet av boken att "Ekoparkens framtid ligger i entusiasternas händer - det är opinionens engagemang och inte lagtexten som är parkens bästa skydd. Hade det inte varit för alla dessa väckarklockor - Sven Palme, Karl Starbäck, Einar Lönnberg, Yngve Larsson, Henrik Waldenström - så hade stadsbyggare och industriexploatörer för länge sedan punkterat Stockholms gröna lunga i öster". Och hoten är som sagt inte borta, utan det är så riktigt att opinionen för parken är vital.

FNSiN har utnyttjat möjligheten att som medlem i Förbundet för Ekoparken skaffa några exemplar av boken direkt från förlaget till förmånligt pris. FNSiN:s medlemmar kan därför köpa den för endast 220 kr/st (i bokhandeln ca 350), porto tillkommer dock vid ev frakt. Kontakta Erik Elvers, tfn 08-858488 (b), e-måle e.elvers@bredband.net.

FNSiN:s BILLIGA FÄLTPROVIANT

**Lagret minskar allt mer -
i början av juni fanns bara följande kvar:**

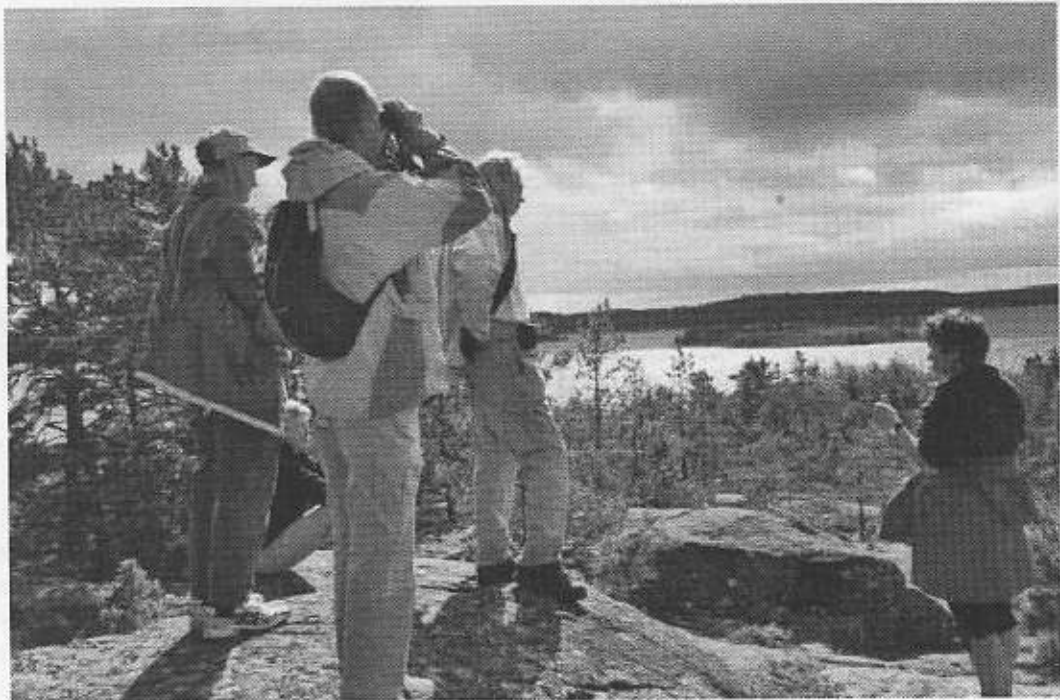
Köttsoppa	15 kr/påse, (30st)
Kyckling potatis grönsaker	20 kr/påse, (25 st)

Samt de från Blå Band inskaffade:

Kycklinggryta grönsaker	28 kr, (2 st)
Sjömansbiff	28 kr, (5-10 st)
Kalops/potatisgryta	28 kr, (5-10 st)
Vegetarisk gryta banan curry	28 kr (2 st)

Porto tillkommer vid postleverans.

Kontaktperson Erik Elvers (hemtelefon 08-858488/
e.elvers@bredband.net)

Båtutfärd i Stockhoms skärgård. Något om platsens historia: Vi står på Bötesholmen, en ö som användes för en bote eller vårdkase i forna tider, för att varna via andra bötar, kusten och huvudstadens inlopp, vilken försvarades med hjälp av den sk. ledungsflottan. I bakgrunden: Limskär. (från engelskan limestone, där, Gråbrödrumunkar och Clarasystrar, bröt kalk, på Magnus ladulås tid, 1200-talet, för uppbyggnad av de första, större byggnaderna i Stockholm, på Riddarholmen, (Gråmunkeholmen) och till det gamla slottet tre kronor. Berggrunden är den äldsta i Djurö skärgård och i några sprickor på holmen, finns rester från den geologiska urtiden, det sk. subkambriska peneplanet, som är äldre än 570 miljoner år . *Kaj Valtersson.*

PROGRAM SOMMAREN 2005

Vandring på Långängsbanan

Tisdag 5 juli kl 18.30

STF Sthlm inbjuder oss att gå med på den gamla Långängsbanan som var en gren av Roslagsbanan. Samling på Östra Station kl 18.30 för resa till Stocksunds hållplats varifrån vi går ner till den gamla stationsbyggnaden och hamnen varefter vi går längs den gamla Långängsbanan, ca 4 km. En matsäcksrast. Upplysningar: Mats Gullberg, tfn 08-6609179 före kl 21.00.

För utflykter i skärgården (juni-aug)

Antingen med Kajs båt eller waxholmsbåt. Hör med Kaj Valtersson tel. 08-162391 (a), 0730-822780 (m), 08-57152222 (Runmarö).

Paddling – även för ovana

Förr paddlades det friskt i föreningen, men på senare år har paddlingen visst kommit i bakvatten. Finns det fler medlemmar som inte är särskilt vana men vill pröva? Eller finns det mera vana som av andra skäl föredrar att paddla på lugna vatten? Vi är några som så smått börjat sikta på att göra en lugn tur under några dagar i början av augusti. Om du känner dig lockad av att vara med redan på planeringsstadiet så hör av dig snarast till Ellen Gustafsson, tfn 08-6592119 eller e-post ellengustafsson@hotmail.com eller Anders Schaerström, anders.schaerstrom@telia.com, 08-758 30 03. Observera, att vi endast samordnar planering och bokning. Vi ska anlita kompetent ledning.

Augustiresa till Gotska Sandön

Onsdag 10 - söndag 14 augusti

Som framgick av förra NOS har vi beställt några platser (eget tält 1130 kr, hydda 1380 kr) till Sandön i mitten av augusti. Önskas annan inkvartering kan det möjligen ordnas. Begränsat utflyktsprogram. Är du intresserad eller vill få närmare upplysningar, hör av dig SNARAST till Erik Elvers, tfn 08-848588 (b), e-mäle e.elvers@bredband.net.

Kräftskiva på Runmarö

Lördag 20 aug.

Föreningens traditionella kräftskiva hos Kaj på Runmarö. Man kan komma när man vill på lördag, buss 433 från slussen, waxholmsbåt till Styrsvik och promenad till Storön, eller passbåt till Halvans brygga. Möjlighet att övernatta.

Anmälan till Kaj Valtersson tel. 08-162391 (a), 0730-822780 (m), 08-57152222 (Runmarö).

Skogsbröderna

Tisdag 13 september kl 18.00

Norden i Fokus, Hantverkargatan 33
Efter två årtionden av självständighet drabbade andra världskriget de baltiska länderna. Liksom på andra håll innebar själva kriget stora lidanden, då nazityska och sovjetiska trupper drog fram, men när kriget tog slut i övriga Europa fortsatte striderna i Baltikum. Många valde att ta upp kampen mot sovjetmakten och bildade den gerillarörelse som kom att kallas Skogsbröderna. Striderna pågick ända fram till 1953. Litauenkännaren Jonas Öhman berättar om motståndsrörelsen i de tre baltiska länderna under 40- och 50-talet och den sovjetiska ockupationen. Föredraget bygger på en bok skriven av en som deltog i den väpnade kampen i Litauen. Jonas Öhman har översatt boken till svenska.
Föranmälan tfn 08-693 03 92. Pris: 50:- (40:- för medlemmar i FNSiN och Föreningen Norden) **Sista anmälningssdag 1/9**. Samarrangemang med Norden i Fokus och Studieförbundet Vuxenskolan.

Havtornsplockning

Lördag 24 september kl 9.00

En klassiker i FNSiN - utfärden till havtornssnåren utanför Grisslehamn där vi hoppas på god skörd av de delikata bären som kan användas i t ex likör, såser och krämer. Tag med burk med tättslutande lock, varma kläder, matsäck (dock stannar vi till i Grisslehamn och köper rökt fisk). Evt tillfälle till bad. Avfärd från Bergshamra torg kl 9.00 (t-bana mot Mörby, stn Bergshamra NORRA utgången), åter där ca kl 17.

Anmälan till Erik Elvers, tfn 08-848588 (b), e-mäle e.elvers@bredband.net, **senast torsdag 22 sept.**

Telegram till kungen – unionsupplösningen 1905

Tisdag 11 oktober kl 18.00

Norden i Fokus, Hantverkargatan 33
Den 7 juni 1905 förklarar stortingens den svensk-norska unionen upplöst. Under en vecka därefter strömmade telegrammen in till kung Oscar II från det svenska folket. Vilka var avsändarna? Vad skrev man om unionskonflikten i telegrammen till kungen? Var avsändarna enade i frågan? Historikern **Eva Gyllberg** vid Stockholms universitet berättar om åsikterna och stämningarna i de bredare folklagren i Sverige.
Föranmälan tfn 08-693 03 92. Pris: 50:- (40:- för medlemmar i FNSiN och Föreningen Norden) **Sista anmälningssdag 27/9**. Samarrangemang med Norden i Fokus och Studieförbundet Vuxenskolan.

Ridning på islandshästar

Vi är några i föreningen som provat rida på islandshästar med avsikten att inte vara helt bortkomna om - eller när - vi så småningom besöker Island och vill komma ut i landskapet. Nu har vi förhandlat oss till en serie ridövningar på Ojans hästgård i närheten av Bålsta. Vill du hänga med så hör av dig till Ellen Gustafsson, tfn 08-659 21 19, e-post: ellengustafsson@hotmail.com

Resa till Litauen

Det blir inte någon föreningsresa i sommar, men planering pågår fortfarande.
Kontaktpersoner: Henrik Hansson (Henrik.Hansson@henco.info, 070-319 01 50) och Anders Schaerström (anders.schaerstrom@telia.com, 08-758 30 03)

Med Kaj till Newfoundland?

Som synes ovan infaller årets kräftska något tidigare än brukligt. Anledningen är att Kaj har anmält sig till en resa till Nova Scotia och Newfoundland 26 aug – 10 sept. Han tänker bl. a. besöka l'Anse aux Meadows med sina lämningar efter nordbornas bosättning. De här trakterna ligger ju inom föreningens "intresseområde", och flera föreningsmedlemmar har varit här tidigare. Ev. är resan fullbokad, men intresserade kan höra med Kaj Valtersson, tel. 08-162391 (a), 0730-822780 (m), 08-57152222 (Runmarö).

Strindbergsvandring?

Förra sommaren var vi några föreningsmedlemmar som följde med på Anita Perssons Strindbergsvandring på Kymmendö (Hemsö i Hemsöborna). I år äger vandrigen rum 9 juli och 7 augusti. Samling Kymmendö båtbygga 10.30. Kostnad 80 kr. Anita anordnar även en vandring på Runmarö i Strindbergs fotspår, den 16 juli. Samling Långviks bygga 9.30. Kostnad 50 kr. Anitas hemsida heter www.strindberganita.cjb.net

I NÄSTA NOS:**Svensk sjuksköterska på Grönland****Tisdag 29 november kl 18.00**

Norden i Fokus, Hantverkargatan 33

Det är inte många svenskar som har erfarenhet av att arbeta på Grönland, men **Pyttan Brinck** är sjuksköterskan från Falun som arbetat där i tre etapper, sammanlagt tio månader. Hon har arbetat i intensivvården och som narkosköterska. Vilken bild av samhället och livet får man genom sjukvården? Hur fungerar det med språket och förhållandet till arbetskamrater och patienter? Att

arbeta på Grönland innebär förstås enastående möjligheter till fritidsupplevelser för en friluftsmänniska, såsom att åka hundsläde, fotografera och att springa Arctic Marathon. Till och med medan man sitter hemma och surfar på Internet kan man få se valar simma förbi utanför! Nu ska Pyttan berätta för oss om sina intryck av sjukvården och kulturkrockar. Naturligtvis blir det storslagna bilder av den grönländska naturen! **Föranmälan** tfn 08-693 03 92. Pris: 50:- (40:- för medlemmar i FNSiN och Föreningen Norden) **Sista anmälningssdag 15/11**. Samarrangemang med Norden i Fokus och Studieförbundet Vuxenskolan.

ÖVRIGT**Fria Veteraner**

Vi vill tipsa om föreningens löst anknutna "pensionärssektion", som kallar sig Fria veteraner. Gå gärna in på deras hemsida, friaveteraner.fateback.com .

Vidare

Anonyma betalningar har vi fått ett par, så anonyma att det inte ens finns något kontonummer som skulle kunna användas för att spåra betalaren. Om du har betalat avgiften för 2005 men likväl får ett inbetalningskort med denna NOS är du felaktigt registrerad som icke betalande - hör av dig till kassören Erik Elvers tfn 08-858488 / e-måle e.elvers@bredband.net

OBS!!!!!!**Vi har en ny web-adress som är:**www.fnsin.nu**men i väntan på att den ska börja fungera har vi en tillfällig som är:**<http://fnsin.nu.loopiadns.com>**Ny e-post adress: info@fnsin.nu**

